

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2485
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Vaja mesečno prejemanje
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglaš po ceniku / Oglaš
sprejema tudi oglašni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.400

Sprememba italijanskega mnenja o Jugoslaviji

K POGAJANJEM MED FRANCIJO IN ITALIJO.

Italija, ki je sanjala vedno o Jadranskem morju kot »italijanskem jezeru«, ni bila nikoli naklonjena ustanovitvi Jugoslavije, najmanj pa take, ki bi bila gospodarica vzhodne jadranske obale in dalmatinskih otokov. Od tod tolika prizadevanja za londonski pakt in potem za njegovo realizacijo, od tod pa tudi vsa poznejša, proti našim interesom naperjena dejanja. Nesoglasja so se pa silno poostrižila zlasti s prihodom fašistov. Mussolini ni znan samo kot nacionalist, ki bi rad uresničil sen o obnovi Italije po vzorcu starega rimskega imperija, marveč tudi kot zagrižen sovražnik Slovanov sploh. V skladu s tem svojim razpoloženjem je tudi vedno izbiral svoje najožje sodelavce pri »reševanju jadranskega vprašanja« iz vrst primorskih in dalmatinskih Italijanov in poitalijančencev. Giunta je zrastle kot požigalec tržaškega Narodnega doma, baron Aloisi je postal zunanji tajnik kot Dalmatinec in tudi baron Suvich (Suvič) se ima zahvaliti za svojo kariero v prvi vrsti temu, da je Tržačan.

Aloisi in Suvich sta gledala na Jugoslavijo kot na umetno tvorbo, ki bo sama od sebe razpadla. Tako sta informirala tudi Mussolinija, ki jima je vedno verjel. Da bi ta zaželjeni »razpad« še pospešili, so započeli akcijo s hrvaškimi emigranti, makedonstvujočimi in madžarskimi revizionisti. Iz istega razloga so sklenili tudi transki pakt, katerega duševni oče je bil prav baron Aloisi. Njegov namen je bil obkrožiti Jugoslavijo od vseh strani s sovražniki, pripravljati vpade vanjo z vseh strani in hujskati v notranjosti še sovražstvo med Srbi, Hrvat in Slovenci. Višek te akcije je bil dosežen ob koncu lanskega in v začetku letošnjega leta. Mussolini, Aloisi in Suvich so pričakovali letos spomladi odločitve; razpada naše države. Toda namesto tega je prišel novi — pakt male antante. Ta je zadal politiki omenjene trojice smrtni udarec. O pomenu pakta za našo eksistenco smo na tem mestu že govorili takrat, in našim čitateljem se je treba spomniti le na naša takratna izvajanja, pa bodo vse razumeli. Pakt male antante je osupnil fašiste in vse tiste, ki so jim verovali. Prerokovanje o razpadu Jugoslavije se ni uresničilo, nasprotno, kmalu nato se je izkazalo, da je naša država prav zelo močna in nenavadno sposobna za razvoj. Ita-

lijanska politika je zato izgubila kompas in je bila nenadoma voljna razpravljati s Francijo o sporazumu in prijateljstvu, dasi poprej o tem niti slišati ni hotela. Seveda je pri tem računala tudi na učinke pakta štirih, a se je prav tako zmotila. Morala je sprejeti francosko korekturo besedila. Vse to je vodilo do pogajanj med Rimom in Parizom, ki še niso zaključena, ter naposled do prvih priprav za sporazum med Rimom in Beogradom. Italija je opustila upanje na razpad Jugoslavije in je bila tako naenkrat prisiljena urediti svoje odnose do nas, kajti trajno je dosedanje razmerje na Jadranu nemogoče, ker škoduje zlasti Italiji sami. Dasi so obrisi vsega še zelo nejasni, je vendar gotovo, da se pripravljaja vsaj provizorično pomirjenje in zblizanje. Govori se tudi o nenapadalnem paktu, o ureditvi jadranskega vprašanja in vprašanja Podonavja. Vse te vesti se uradno ne zanikajo, a tudi ne potrjujejo. Zlasti pa ne vemo, v čem naj bi obstajalo to »urejevanje« raznih vprašanj, posebno »jadranskega«?

Iz vsega je jasno zaenkrat samo to: Italija spoznava, da je Jugoslavija dejstvo, s katerim je treba neizogibno računati! Ali pa smemo iz tega tudi že pričakovati konec nadaljnjih intrig proti nam? Tako upanje ne bi bilo samo naivno, marveč tudi nevarno. Rimski fašizem, pri katerem odloča v zunanjepolitičnih zadevah trojica: Mussolini, Aloisi, Suvich, se ne more preko noči preleviti iz volka v jagnje. Prej bi rekli, da namerava postati le bolj previden in manj odkritosrčen, skratka, da se hoče posluževati na zunaj »prijateljskih metod«, toda naglašamo posebej, samo na zunaj! Težko je namreč verjeti v popolno spremembo italijanske politike hlapram nam, ko imamo za seboj toliko bridkih razočaranj in še bolj bridkih izkušenj. Zato moramo stopiti v nove odnose z največjo previdnostjo. Nad svojimi interesi, zlasti jadranskimi in podonavskimi, moramo čuvati z vso ljubosumnostjo! Vzeli nismo nič tujega. Svojo državo smo ustanovili na ozemlju, ki je že tisočletja naše in zato hočemo, da se je nihče ne dotika z namenom razbiti jo ali tudi le slabiti! Spoštujemo tuje, a branimo in bomo vedno branili svoje, če bo treba tudi z nevarnostjo za lastno življenje. Jugoslavija je samo jugoslovanska!

Nedelja planinskih nesreč v Avstriji

TRJE PLANINCI SO SE SMRTNO PONESREČILI, PETNAJST DUNAJSKIH TURISTOV PA ŠE REŠUJEJO.

DUNAJ, 17. julija. Kakor se poroča iz Reichenaua, sta včeraj smrtno ponesrečila pri plezalni turi v gorovju Rax dva dunajska turista, in sicer 20 do 25 let star visokošolec Karel Rapf in zasebna uradnica Hermina Sterba. Mlada turista sta padla s strme stene, katero sta hotela preplezati, več deset metrov globoko na skale in se ubila. Njuni trupli sta bili prenešeni v mrtvašnico v Reichenau.

IRDNING, 17. julija. Včeraj je strmoglavil pri plezanju čez severni greben Schartenspitze v veliko globino 24 letni davčni uradnik Siegfried Jurak in obležal na mestu mrtve. Truplo leži v tako neprisotnem prepadu, da ga doslej vse reševalne ekspedicije še niso mogle doseči in ga spraviti v dolino. V gorovju Planspitze je zajel sinoči v neki strmli sten skupino 15 dunajskih turistov strasen snežni vihar, ki je onemogočil vsako nadaljevanje smrtne nočne ture, kakor

tudi povratek s stene. Na njihove obupne klice na pomoč je prispela o tem obveščena reševalna ekspedicija, ki pa zaradi visokega novega snega sinoči ni mogla nastopiti poti na nevarno steno, temveč je pričela prve reševalne poskuse šele davi. Upati je, da se ji bo posrečilo rešiti napol zmrznjene planince.

ČESKOSLOVAŠKI UVOZ KORUZE.

PRAGA, 17. julija. Državni žitni urad je dovolil uvoz 1000 vagonov koruze iz podonavskih držav. Obenem je tudi odredil, da interesentom do nadaljnjega ni več treba predlagati uvoznih dovoljenj za koruzo.

LITAVSKI POLET V AMERIKO.

NEWYORK, 17. julija. Litavska letalca Darius in Gireada sta startala v soboto k prekooceanskemu poletu in so ju opazili ob 21.15 zvečer nad Clarendville Trinity pri Novi Fundlandiji.

Po podpisu pakta štirih velesil

PAKT JE BIL PODPISAN V SOBOTO OPOLDNE V RIMU. IZJAVA FRANCOSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA. ITALIJA ZAGOTOVILA FRANCIJI PODPORO GLEDE AVSTRIJE IN OBZIRNOST GLEDE MALE ANTANTE. FRANCOSKO ZAGOTOVILO MUSSOLINIJU.

RIM, 17. julija. V soboto opoldne so tukaj podpisali pakt štirih velesil predsednik italijanske vlade Mussolini in tujkajšnji poslanci Francije, Anglije in Nemčije.

PARIZ, 17. julija. Spričo podpisa pakta štirih velesil je dal francoski zunanji minister Paul-Boncour v svojem ministertvu novinarjem zelo zanimive izjave in pojasnila, kakor tudi zelo optimistično mnenje o popuščanju napetosti med Francijo in Italijo. Govoril je celo ob tej priliki, kakor ve poročati »Petit Journal«, tudi o latinskem dvostranskem paktu. Temu sporazumu, je rekel Paul-Boncour, se je treba zahvaliti, da so zavzeli razburiljivi problemi popolnoma drug zna-

čaj. Pred vsem je prišlo do sporazuma v vprašanju priključitve Avstrije k Nemčiji. Francija je dobila jamstvo, da Italija v vprašanju priključitve ne zavzema nikakor stališča, ki bi moglo Francijo v čemurkoli ovirati, na drugi strani pa je dala tudi Francija Mussoliniju zagotovilo, da more vedno računati na podporo Francije, kadar bi bilo treba preprečiti, da bi postala Nemčija s priključitvijo Avstrije neposredna soseda Italije. Prav tako je Francija danes prepričana, da »Italija ne bo ukrenila prav ničesar, kar bi moglo privedi Francijo v njenih odnošajih napram Jugoslaviji in ostalim državam male antante v delikaten položaj«.

Preorientacija ruske zunanje politike

EDUARD HERRIOT POVABLJEN V RUSIJO. POGAJANJA ZA VELIKE DOBAVE RUSIJE NA ČESKOSLOVAŠKEM.

PARIZ, 17. julija. Po neki vesti pariške izdaje »Newyork Timesa« je prejel Eduard Herriot, ki je predsednik zunanje komisije francoske zbornice, povabilo na obisk in potovanje po sovjetski Rusiji. Herriot je vabilo sprejel in bo prispel 27. avgusta v Odeso. Govori se, da se bo Herriot glede sovjetskega povabila na vsak način razgovarjal še s predsednikom vlade Daladierjem.

PRAGA, 17. julija. Delniška družba za zunanjo trgovino se pogaja s sovjetsko

Rusijo glede velike kompenzacijske trgovske kupčije v vrednosti 405 milijonov čeških kron. Češkoslovaška industrija bi naj namreč dobavila sovjetski Rusiji stroje, žico, tekstilno blago in druge izdelke, ki jih je Rusija doslej kupovala v Nemčiji. Nasprotno pa bi Rusija dobavila češkoslovaški razna semena, ribe, umetna gnojila, cink itd. Listi splošno ugotavljajo, da je zaradi nemškega bojkota trgovsko zanimanje za češkoslovaško v tujni močno naraslo.

Težkoče pri trgovinski pogodbi z Avstrijo

DOČIM JE NAŠ UVOZ IZ AVSTRIJE NEOMEJEN, ZAHTEVA AVSTRIJA ZA UVOZ IZ JUGOSLAVIJE OMEJITVE.

NOVI SAD, 17. julija. Trgovinska pogajanja z Avstrijo, ki jih vodi naša delegacija, se gibljejo okrog splošnih vprašanj, prav posebno pa še okrog prepovedi, ki jih postavljajo proti nam Avstriji. Dočim se smejo v našo državo uvažati avstrijski industrijski izdelki v poljubnih množinah in z največjimi olajšavami, bi moral uživati analogno temu tudi naš izvoz v Avstrijo prav iste pogoje in olajšave. Kakor je mogla naša delegacija razumeti, se tak naš izvoz ne da doseči iz enostavnega vzroka, ker je baje Avstrija že odobrila gotove kontingente za italijansko in madžarsko bla-

go. Zato je zahtevala naša delegacija, da se nam dajo stoddstotne množine pri našem skorajšnjem izvozu. Kljub temu pa je bil včeraj na iniciativo ravnatelja tvrdke Schenker & Co., Manojloviča, dosežen v Novem Sadu prav lep uspeh, čeprav je nekako lokalnega pomena. Avstrija je dala nujno dovoljenje za uvoz 50 predlanskim dovoljene množine svežih paradiznikov in je tako danes že odpravila v Avstrijo 425.000 kg svežih paradiznikov. Pričakuje se, da bo Avstrija dovolila tudi še uvoz druge polovice predlanskega uvoza.

Velik shod IRKD pri Ljubljani

LJUBLJANA, 17. julija. Včeraj je bilo sklicano pri Jakobu ob Savi zborovanje krajevne organizacije JRKD, ki pa se je spremenilo ob velikanski udeležbi vsega okoliškega prebivalstva v mogočen političen tabor. Govorili so med drugimi tudi narodna poslanca Koman in Mravlje, senator dr. Rožič in kot glavni govornik minister za socialno politiko in narodno zdravje, Ivan P u c e l j. Minister je v svojem govoru razložil tisočglavi množici glavne smernice naše zunanje in notranje politike, orisal je vse pomembne svetovne dogodke in pravi luči in posvetil velik del svojega govora ukrepom, ki so potrebni za ozdravljenje gospodarske krize in brezposelnosti ter javnega življenja v naši ožji domovini.

POLJSKA REŠUJE BREZPOSELNOST.

VARŠAVA, 17. julija. O velikem poskusu »delovnega tabora« pri Lomzi poročajo listi naslednje podrobnosti: Delovni tabor pri Lomzi je organiziran pod upravo vojaških oblasti. Delavci se sprejemajo pod naslednjimi pogoji: Delavec ima pravico do vojaške hrane, vendar pa v nekoliko manjših obrokih kakor jih prejemale redni vojaki. Vsak delavec prejme tudi staro vojaško obleko in 15 zlotov namesec. Vsi delavci, ki se prijavijo v ta tabor, se že s samim pristopom ipso facto podreje vojaški disciplini. Delati morajo po 8 ur na dan, in sicer grade trenutno velik vojaški stadion. Doslej se je prijavilo v ta tabor že nad 500 brezposelnih.

Dnevne vesti

Iz notarske službe. S 1. julijem je pričel poslovati v Marenbergu novi notar g. Karel Gaššek, ki je služboval poprej v Kranjski gori.

Dvajsetletnica smrti prof. dr. Karla Glaserja. Jutri bo dvajset let, kar je umrl učeni naš ožji rojak. Kot profesor je deloval na raznih krajih, celo v Šlezijo, je bil preganjan za kazen narodnega udejstvovanja, zadnjih dvajset let pa je služil v Trstu, kjer je z velikim uspehom vzgajal slovenski naš naraščaj. Dr. Glaser je bil prvi naš indolog, prvi, ki je napravil doktorat iz sanskrita, poklican da zasede, Slovencem v čast, vseučiliško stolico, prvi, ki je Slovencem spisal slovstveno zgodovino, prvi, ki se je v večjem lotil prevajanja Šekspirjevih dram. In vendar mu ni bilo sojeno, da bi žel vsaj skromno priznanje za neštete sadove svoje učenosti in marljivosti. Njegova hčerka je dvorna dama ga. Šverljugova, njegov sin je advokat v Beogradu. Jutri 18. julija ob pol enajsti uri bo v Hočah, kjer je umrl, svečan rekvem, ki se ga poleg domačih nameravajo udeležiti tudi mnogi iz Maribora, ki so blagega rajnega poznali in cenili. — A. D.—r.

Janez Debevec pri Abrahamu. V soboto se je spogledal v polnem zdravju z Abrahamom naš odlični novinarski tovariš Janez Debevec v Ljubljani. Stari oratar na slovenski žurnalistični ledini in nedvomno najposobnejši slovenski novinarski reporter je izpolnil 50. leto svojega razburkanega življenja. Vedno zavedni narodnjak in naprednjak, odločen svobodomislec, je v dolgih letih svojega novinarskega udejstvovanja spoznal marsikoga in je res pristržno priljubljen širom naše mile domovine. Toliko prijateljev in znancev, kakor jih ima naša kraška korenina Janez Debevec, ima le malo ljudi in se bje z njim za rekord v tem pogledu le še naš večni popotnik Petruška. Brezštevilnim čestitkam ob polstoletnem jubileju našega dragega tovariša Janeza Debeveca se pridružuje: no tudi mi in mu kličemo: »Še na mnoga zdrava in srečna leta, dragi Janez!«

Poroka v družini predsednika vlade. Včeraj dopoldne se je poročila v Beogradu hčerka predsednika vlade g. dr. Srškića, Ksenija, z urednikom »Politike« Milovanom Divljakom.

Maribor se pripravlja na svoj teden. V pisarni »Mariborskega tedna« v palači Banovinske hranilnice postaja od dne do dne bolj živahno. Saj pa tudi ni šala, pripraviti vse ogromno delo za razne razstave in prireditve, razposlati tisoče in tisoče reklam, legitimacij, dopisov in drugega propagandnega materiala. Mimo tega je potrebno neprestano posvetovanje in razpravljanje na sejah, ogledovanje na raznih razstaviščih in prireditvenih prostorih in še nešteto drugih stvari. Stanovanjski odsek »Mariborskega tedna« je pričel poslovati v soboto in prosi vse prebivalstvo Maribora in bližnje okolice, da mu sporoči vse razpoložljive sobe in postelje za nastanitev tujcev in gostov, ki se obetajo v izredno velikem številu. Legitimacije za obisk »Mariborskega tedna«, s katerimi je dovoljen tudi 50odstotni popust na vseh državnih železnicah in parnikih, se že dobe za ceno 20 Din. Na predsinočni seji odbora zadruge »Mariborski teden« je bil izvoljen tudi ožji odsek za razstave, ki že posluje. Tvorijo ga gg. podžupan Golouh, občinski svetnik in industrijec Saboty, inž. Madile, inž. Černigoj, inž. Vičič in bančni uradnik Gilly. Teren za vrtnarsko razstavo se že pripravlja.

Iz Okrožnega tajništva JRKD. Radi odsotnosti gg. poslancev iz Maribora napovedane seje celokupnega prireditvenega odbora za veliki shod JRKD v Mariboru v petek 21. t. m. ne bo, pač pa bo v torek 25. t. m. ob 20. uri v restavracijskih prostorih Narodnega doma. Udeležba za vse člane vseh odsekov strogo obvezna! — Jutri, v torek 18. julija ob 20. uri bo »Pri Vipavcu«, Frankopanova ulica, članski sestanek krajevnega organizacije JRKD za V. mestni okraj. Radi važnih pogovorov glede priprav za veliki manifestacijski shod JRKD v Mariboru prosimo vse članstvo V. okraja, da se tega sestanka sigurno udeleži. Okrožni odbor JRKD Maribor.

Organizacija JRKD za III. mestni okraj. Melje, sklicuje članski sestanek, ki bo v torek 18. t. m. ob pol 20. uri na verandi oz. v vrtu gostilne Resnik na Meljski cesti. Vabimo najino, da se sestanka udeležite po možnosti vsi člani, ker so na dnevnem redu zelo važni razgovori glede sodelovanja pri organizaciji velikega manifestacijskega shoda, ki bo za vso »Dravsko banovino 15. avgusta v Mariboru. Odbor.

Nova razvrstitev stojnic na živilskem trgu. Pretekli petek zvečer je imel tržni odsek mariborskega občinskega sveta važno sejo, na kateri je razpravljalo o vprašanju nove razvrstitve in ureditve stojnic na tukajšnjem živilskem trgu. Že svojčas je bilo sklenjeno, da se stojnice menjaje se oddajajo vsem interesentom, da se tako preprečijo neprestane pritožbe prodajalcev živil, češ, da imajo nekateri prodajalci vedno najboljše stojnice, dočim so drugi stalno zastopavljani. Kljub obširni debati pa odsek ni mogel priti do definitivnega sklepa in bo potreben še temeljit razgovor med branjevcji in tržnim odsekom. Pač pa se je došlo do stajnja, ki bo znašala v prvi vrsti stojnic 2' Din, v ostalih dveh vrstah pa 1 Din za vsak m² zavzete ploskve. Na trgu se bodo tudi ločile vrtnarske stojnice od kmečkih prodajalcev, ki so bili doslej med seboj pomešani. Posebna ureditev čaka tudi mesarske stojnice. Da zaščitijo domače producente pred varažinskimi bolgarskimi vrtnarji in čakovski veletrgovci z jajci, je tržni odsek sklenil odslej postaviti te tuje prodajalce na Rotovski trg, kjer se jim bo zaračunala trojna pristojbina za zavzeti prostor.

Namesto venca na oder blagopokojnega Sime Rodiča so darovali za siromašno deco trboveljskih rudarjev gg. Branko-Sučević Din 100, Aleksander Misita Din 100 in Anton Antončič Din 50.

Za trboveljske stradalce rudarje je daroval strojevodja državnih železnic g. Adolf Čeh znesek 100 Din potom uprave našega lista.

Mariborski obrtniki, člani tukajšnjega »Slovenskega obrtniškega društva«, so pohiteli ob zvokih obrtniške godbe in v spremstvu svojih mnogoštevilnih prijateljev in znancev včeraj popoldne po Ruški cesti v Limbuš, kjer so doživeli pristrčen sprejem. Najprej jih je pozdravil domači župan, nato pa, obkrožen od limbuškega sokolskega naraščaja starosta tamkajšnjega Sokola g. Turnšek. Sokolska mladina je nato spremljala goste skozi vso vas in zopet nazaj do obeh Robičevih gostiln, kjer so se gostje v prijetnem hladu senčnatih vrtov oddahnili od dolge poti po vročem julijskem solncu. V jeseni bodo naši obrtniki zopet obiskali Limbuš in bo ob tej priliki predavanje o zgodovini Limbuša.

Planinsko veselje na zelenem Pohorju. Že v soboto zvečer so oživele pohorske poti, po katerih so romale skozi dišeče gozdove na vrhove goste množice navdušenih planincev z vseh strani. Najživahnejše pa je bilo pri Senjorjevem domu, kjer so planinci zakurili mogočen kres, ob katerem je imel primeren nagovor podnačelnik mariborske podružnice SPD g. inž. Jelenec. Nato se je pa razvila znotraj in zunaj tega planinskega zavetišča animirana zabava pod geslom »Sen kresne noči«. Senjorjev dom je nedvomno en izmed najlepših planinskih točk in opozarjamo nanj vse letovišarje, ki hočejo preživeti nekaj tednov v najvse čistem in zdravem planinskem zraku. V Senjorjevem domu je na razpolago po zmernih cenah večje število sob za letovišarje.

Redek gost naših gozdov. Pretekli petek je ustrelil odvetnik g. dr. Gorišek v svojem lovišču pri Sv. Lenartu v Slov. goricah zeleno žolno »Albino« (picus viridis). To pri nas zelo redko ptico je nagačil mariborski nagačevalec Zringer in jo razstavil v izložbenem oknu svoje delavnice v palači Pokojniškega zavoda v Verstovškovi ulici.

Požar. Pred dnevi je uničil ogenj vsem turistom in izletnikom dobro znano starodavno gostilno in mlin veleposestnika Kolečnika v Brezniški grabi. Obe poslopji, ki pa sta bili zavarovani, je ogenj uničil do tal.

Služba sodnega izterjevalca je pač danes skrajno neprijeten, naporen in pa tudi nevaren poklic. Pred dnevi je prišel po nalogu sodišča v pekrske hribe k nekemu posestniku rubit živino izterjevalec mariborskega sodišča g. Vivod, ki ga je omenjeni posestnik, ki je baje slaboumen, v razburjenosti zaradi rubežni udaril z motiko po glavi tako močno, da je zadobil g. Vivod veliko rano in pretres možganov. Zdravi se v domači oskrbi.

Mlada žrtev kopanja. Pri neki mariborski elektrotehnični tvrdki je praktičar že dalje časa 26letni sin veleposestnika in lastnika žage Ivan Jaš, doma iz znane in ugledne Jaševé rodbine v Št. Ilju pri Velenju. Stanoval je pri svojem stricu v Studencih. V soboto popoldne okrog pol 16. ure se je odšel Jaš v družbi svojega strica kopat v Betnavski ribnik, ki je znan, da je požrl že mnogo življenj neprevidnih kopalcev. Zato je kopanje v ribniku oblastveno prepovedano. Kljub prepovedi pa je v soboto popoldne kar mrgolelo kopalcev na njegovem bregu in v vodi. Jaš in njegov stric sta tudi skočila v vodo in bredla proti sredini ribnika kakih 15 metrov daleč, ko sta morala zaradi naraščajoče globočine pričeti plavati. Dogovorila sta se, da bosta preplavala ribnik. Ko je stric priplaval na drugi breg in se ozrl po nečaku, je prestrašen opazil, da je nečak izginil brez sledu. Na nesrečo je opozoril ostale kopalce, ki so pričeli iskati mladega Jaša, toda zaman. Šele včeraj popoldne je bilo najdeno Jaševo truplo v kalni vodi in potegnjeno na breg. Očividno je Jaša, ki je šel zelo vroč v vodo, zgrabil krč in je sicer dobri plavalec utonil vpricho mnogoštevilnih kopalcev. Pokojnikovo truplo je bilo prepeljano v mrtvašnico v Studencih, od koder ga bodo danes odpravili v domači kraj, kjer bo pokopano.

Nekaj števil iz mariborske jetnišnice. Letos je bilo v prvi polovici leta v mariborski jetnišnici izdanih nič manj kakor 28.474 porcij hrane. Najmočnejši promet je bil v jetnišnici v mesecu juniju, ko je bilo izdanih 8.071 porcij, najmanjši pa v mesecu februarju, v katerem kaže jetnišniška statistika le 2.823 porcij. Preteklo zimo je bila jetnišniška uprava prisiljena omejiti sprejem vsakih novih gostov in je morala celo nad 100 jetnikov poslati na prisilni 3mesečni dopust. Vsem ostalim obsojencem, ki bi morali nastopiti kazni pa je bil nastop kazni odložen na poznejši čas.

Dva nesrečna padca. S konja je padel 21letni vojak tukajšnjega topniškega polka Radoje Belisajo in se občutno poškodoval na glavi. Z droga je padla 13letna učiteljeva hčerka Zora Kerhankova, stanujoča na Cesti na Brezje. Zlomila si je desno roko. Oba poškodovanca sta bila prepeljana na zdravljenje v bolnišnico.

Vremensko poročilo mariborske meteorološke postaje. Davi ob 7. uri je kazal toplomer 14.4 stopinj C; minimalna temperatura je znašala 11.6 stopinj C; barometer je kazal pri 20.1 stopinjah 740.6, reduciran na ničlo pa 738.2, relativna vlaga 66; od včeraj na danes je padlo 8.3 mm dežja, Vreme je tiho in jasno.

Kino Union. Danes zadnji dan izredno zabavna opereta »Pesem, poljub, deklet« z Gustavom Bröhlichom, Marto Eggerth, Fritzom Grünbaumom, Tiborjem v. Halmayem, Oskarjem Simo in Greto Teimerjevo. Film, poln krasne godbe, sladkih melodij in zelo zabavne vsebine. Od jutri naprej veliki ljubavni film »Poročno potovanje« z Brigito Helrnovo, Oskarjem Karlweissom in lepo Dunajčanko Susi Lannerjevo.

Grajski kino. Danes v ponedeljek zadnji dan monumentalni vefilm »Kraljica suznjev«. Jutri v torek se začne krasen zvočni film Smetanova komična opera »Prodana nevesta«. Jarmila Novotna in Domgraf Fassbänder igrata glavne vloge. »Prodana nevesta« je eden najlepših in najboljših filmov tega leta. Krasna Smetanova glasba, izborna petje in sijajni posnetki. V vsemu filmu, katerega si naj vsakdo ogleda. Pride: Kalmanova »Grofica Marica«. Hubert Mariška, Dorothea Wieck, Ernest Verebeš in Szöke Szakall.

Pri ishrasu sledi na kozarec naravne »Franc Jožefove« grenčice, popite zjutraj na tešče, brez truda izdatno iztrebljenje črevesa, kar novoznačeno oblikuje obliko

Pri boleznih srca in poapnenju žil, nagnjenosti h krvavitvam in napadih kapi zasigura »Franc Josefova« grenčica lahko izpraznenje črevesa brez vsakega napora. Znanstvena opazovanja na kliničnih za boleznih krvnih cevi so izkazala, da služi »Franc Josefova« voda posebno dobro starejšim ljudem. »Franc Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Drzna tatvina. V soboto opoldne je kupovala žena industrijca Gizela Auševa iz Sernčeve ulice v Krčevini pri neki branjevki na Glavnem trgu sadje. Med nakupovanjem je položila svojo ročno torbico na prodajno mizo. Ko je hotela kupljeno sadje plačati, je presenečena opazila, da ji je brez sledu izginila ročna torbica, v kateri je imela manjšo vsoto denarja, zlato dvopokrovno uro in očala. Auševa ima okrog 2.800 Din škode.

Poskušen samomor. V soboto proti večeru je prišla k neki svoji znanki v Langusovo ulico 33letna posestnica in žena železničarja Terezija M., stanujoča v Novi vasi pri Mariboru. V trenutku, ko je nihče ni gledal, je vzela iz ročne torbice steklenico, vsebujočo osminsko litra lizola in izpila vsebino do zadnje kaplje. Takoj nato se je pričela zvijati v silnih bolečinah na tleh. Njena prijateljica je takoj spoznala resnost položaja in je poklicala na pomoč reševalce, ki so kandidatinjo smrti prepeljali v bolnišnico. Tamkaj so obupanki izprali želodec, vendar je njeno stanje zelo resno, ker je bila nerazredčen lizol. Vzrok poskušnega samomora ni znan.

Roparski napad. V noči na včeraj se je vračal iz neke gostilne v tezenskem predmestju domov inkasant neke mariborske tvrdke Ivan Stiger. Nenadoma sta ga na samotnem kraju v temi napadla dva mlajša možka in ga pobila na tla, nato pa mu uropala večjo vsoto denarja. Stiger, ki je zadobil nevarne poškodbe na glavi in levi roki, se je najprej onesvestil, nato pa je prišel sam na rešilno postajo, kjer je prejel potrebno prvo pomoč. O napadu je bila takoj obveščena policija, kateri je Stiger povedal tudi imeni obeh napadalcev, ki ju je kljub temi spoznal. Roparja sta namreč nekaj ur prej pila z njim v neki tezenski gostilni in sta ob tej priliki videla, da ima Stiger pri sebi večjo vsoto denarja, ki sta se ga polakomnila. Oblasti so jima že na sledu.

Novice s policije. Mariborska policija je izvršila v noči na nedeljo obširno racijo po vseh zakotnejših lokalih in tementnejših mestnih okrajih. Ob tej priliki je ujela nekaj lahkoživk in več splošno sumljivih tipov. — Železničarju Juriju Pešču je nekdo ukradel iz zaklenjene drvarnice v Delavski ulici dve kokoši. — Policija je morala posredovati v soboto popoldne na nekem dvorišču v Slovenski ulici, kjer sta si skočili v lase 25letna služkinja Katarina R. in njena starejša sosedica Franciška C. Ženski sta vprizorili na dvorišču tak škandalozen boj, da sosedje niso mogli tega več prenesti in so morali poklicati na pomoč varuhne postave. Zadnje besedo bo imelo v tej zadevi sodišče, zlasti še, ker je odnesla starejša bojovnica iz boja občutne bunke in podplutbe. — Skrajno neumestno igraso si izmislili štirje učenci iz Gozdne ulice, ki so napeli v mraku v soboto zvečer čez cesto močno žico, na katero je naletel nič hudega sluteči trgovec Martin Šekar iz Koseskega ulice, ki je padel tako nesrečno, da se je močno poškodoval po vsem telesu. Trgovec je zahteval proti malim porednežem sodno postopanje.

Novice s policije. V nedeljo zvečer je policija aretirala nekega Ivana K. zaradi pijanosti, prejela pa je 15 ovadb in prijav. Na Frankopanovi cesti je sinoči nenadoma onemogla 20letna posestnica va hčerka Elizabeta K. iz Pivole. Z reševalnim avtomobilom je bila prepeljana v bolnišnico. Včeraj popoldne je bilo okrog 16. ure ukradeno izpred bolnišnice na Tržaški cesti posestniku Alojziju Kristanu iz Hotinje vasi njegovo kolo, na katerem je imel privezanih 20 brezovih metel, dva kilograma svinjine, 1 kg teletine in hleb kruha. V Käferjevem kopaljšču je izginila včeraj popoldne delavki Mariji Kranjčevi denarnica z vsoto bino 31 Din.

Ob severni meji

UTISI Z IZLETA PO SLOVENSkih GORICAH.

Jasno nebo z zlatim solncem, ki ga letos tako željno pogrešamo, čivkanje, žvižganje, petje, fantovsko ukanje — vse to se zliiva čez rumenozelene pasove žitnega polja tam v dolini, kjer žehtijo opojni vonji iz pravkar pokošene trave. Ta veličastna, sama vase poglabljena pesem na kipečih grudih prirode pričara najlepše sanje. In sem zapel tiho pesem čez hrbitišča Slovenskih goric. Kdo bi v zlatem jutru ne pel?

Dohitim ondotnega kmeta — želarja in ga pobaram po letini. Krme bo dosti, pravi, a mleka in masti malo. Prepozna košnja, večno deževje. Z ječmenom bo srednje. Čudno, da je še toliko. Tudi solnčni žarek in hiti nadoknaditi zamujeno. V vinogradih kaže slabše, zarod je redek in bolezen (peronospora) grozi. Sicer pa ni kupcev za vinski pridelek, z vinotoči si skuša kmet pomagati. Slab način vnovčevanja.

Pred kočjo sedi stari — kočar. Kako, očka? Skomigne z rameni. Kako naj bi bilo? Nad kočarjevim pragom je zapisano: »Moli, delaj in — trpi!« — Pa sem nehoti primerjal fevdalno dobo s sedanjo liberalno, kapitalistično, moderno ali kakor bi se že izrazil: Za koliko so se razmere socialne krivice v resnici izboljšale? Poglejte v viničarske kočje, k bajtarjem, delavcem...

Stopim na glavno cesto, kolesarji, avto beže mimo, vsem se mudi. Ej, lepo jutro v Slovenskih goricah! Prihajajo od zgodnje maše. Mladina je židane volje, smeje se; starejši so resni, kakor so resni časi. Hčerke boljših posestnikov se ločijo od onih želarjev in te zopet od bajtarskih. Tak je tukaj običaj. Koliko časa se bodo te socialne »razlike« še počitovale? Težka je naša povest, povest izkrvavelega naroda in globoko nas je razcepila.

Parkrat mi je veljal pozdrav »Guten Tag!« Seveda: boljša obleka, — boljši človek — tujec — Nemeč. Taka je še vedno sodba precejšnjega dela ondotnega ljudstva. Občutka podrejenosti, manjvrednosti, suženjstva se le s težavo otrosemo. A beseda Koseskega je vendarle resnična: »Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti.«

Sv. Lenart. V prvih popoldanskih urah je na trgu pred cerkvijo živahno. Trije avti izletnikov iz Maribora. Godba igra, pevski zbor »Luna« poje »Slovenec, Srb, Hrvat« in nekaj drugih. Petje je lepo, ubrano. Domačine je pesem prevzela. Ploskajo. Pesem je mogočna beseda in kjer ne učinkuje navadna beseda, doseže pesem. Kdo se more meriti z našo pesmijo?

Med množico se kreta širokopleč, mišičast mož, ki ga je pesem razgibala. Po-

zdravljajo ga. To je torej slikar-umetnik Sirk? Šmentano, če bi mi razkazal svoja dela? Predstavim se mu. »Seveda, seveda, drage volje. Žalibog pa imam doma le nekaj del.« Stopim v atelje: pokrajine, portreti, karikature — življenje iz vlemesta (lahkoživost, beznica, težaki na pomolu), mnogo je motivov z juga (turški orač, makedonsko selo, Turčina-trgovca), a največ del predstavlja ribiško življenje. Med njimi je doma umetnikova duša. V kotu na postavku stoji soha. In to? Tudi moje delo. Torej se bavite tudi s kiparstvom? Bi se, a žalibog je vmes boj za obstanek. Nisem med zadnjimi, ki se bori s težkimi gospodarskimi razmerami. Nimam trdnih tal pod nogami, saj čakam že štiri leta na stalnost v svoji službi. Mož je delaven in poln življenja.

Izletniki se odpeljejo k Sv. Benediktu, kjer ustanove Sokola. In oni okrašeni kmečki vozovi s tolikim kmečkim ljudstvom? Izvem, da gredo v Negovo k novi maši. Torej nova svečeniška moč.

Zavijem proti meji. Opazujem na levo in desno in povprašam po tem in onem. Med mnogimi vprašanji je sililo na dan

tudi ono utrditve te meje. Ne zakrivajmo oči pred resnico, ki jasno govori takole:

Meja je utrjena bolj navidezno kot resnično. Nobeno čudo! Kmet je res najboljši branik svoje domovine. A vedno le kmet v resnici, ne le po imenu. Menda vse premalo poznamo posestne razmere teh krajev. Kaj predstavljajo kočarji, viničarji in drugi izkoreninjeni proletarij? Pa oni tako vidni posestniki-tujci in dvolastniki in razni »štifti«? Dalje: naše dosedanje delo res ni slonelo na trdnih tleh in bo vse dotlej, dokler ne bomo pravilno doumeli pojmov »prosveta« in »vzgoja«. Kje je njih pravo izhodišče? Prvo in edino odločilno besedo igra vprašanje kruha, ki je tudi edino zmožno ovirati zakon vztrajnosti ali v tem primeru razpršiti čut podrejenosti, manjvrednosti, odvisnosti itd. Za te kraje je treba posebnega širokopoteznega načrta in sistematičnega dela, usmerjenega v gospodarstvo. Drugič: v to sposobnih in požrtvovalnih delavcev — učiteljev in duhovnikov —, ki znajo vzgoji naroda podrediti vse svoje delo. Najvažnejše in seveda najtežje pa leži v tej »tretji« točki: delo teh in drugih delavcev bo prst v vodo, dokler ni globokega razumevanja in izdatne podpore od merodajnih strani.

SK Železničar:SK Svoboda 2:2 (1:1).

Svoboda je tudi v tej tekmi zaigrala z izrednim elanom in požrtvovalnostjo. Videlo se je, da je moštvo v zadnjem času lepo napredovalo. Železničarji, ki so bili očitno utrujeni od prejšnje tekme, so sicer v polju bili v premoči, pred golom pa se niso izkazali. Sodil je g. dr. Planinšek. Kljub obojestranskim prizadevanjem je tekma ostala neodločena, tako, da se je tudi moralo žrebati in je sreča tudi tokrat bila na strani SK Železničarja.

Po končanem tekmovanju je predsednik olimpijskega odbora v Mariboru narodni poslanec g. Krejči s primernim nagovorom izročil zmagovalcu SK Železničarju pokal. Nato je narodni poslanec g. Krejči razdelil kolajne zmagovalcem lahkoatletom, ki so dopoldne startali v teku skozi mesto.

V okviru olimpijskega dne se je tudi odigral

teniški turnir za prvenstvo Maribora.

Prvo tekmovanje za prvenstvo Maribora je zbralo najboljše zastopnike belega sporta. ISSK Maribor, SK Rapid in SK Železničar so poslali v borbo svoje najmočnejše igralce. Tekmovanje se je pričelo že v petek in se je nadaljevalo v soboto popoldne in včeraj ves dopoldne. Ker igra vsak z vsakim, je potrebno nič manj kot 144 iger. Tekmovanje se še ni končalo in bo gotovo danes popoldne. Med gospodi je radi odstopa Leyrerja, ki si je ranil roko, prišel v vodstvo bivši prvak Slovenije Hitzl. Ker ima le še igrati s Holzingerjem, je njegova zmaga že zagotovljena. Drugo mesto je še odprto, prav tako tretje mesto. Največ izgledov za ti dve mesti imajo Bergant, Halbärt, Pušenjak in Voglar. V tem zanimivem tekmovanju je bilo že dokaj presenečenj, ki so dvignila še prav posebno zanimanje za turnir. Bergant je premagal Halbärta 3:6, 7:5, 6:3 in dokazal, da je še vedno odlični igralec. Igro proti Holzingerju je zelo nesrečno izgubil. Voglar je po napeti borbi premagal Holzingerja 7:5, 2:6, 6:4. Pušenjak se doslej še precej dobro drži. Izgubil je doslej samo proti Halbärtu in Hitzlu. Hitzl je doslej gladko odpravil vse nasprotnike, dočim je Mazi vse igre izgubil.

Tudi damsko tekmovanje še ni končano. Dame ISSK Maribora ga. Babičeva in gdč. Hribarjeva sta obe premagali nekdanjo prvakinjo go. Krausovo, dočim sta obe igri proti Lirzerjevi izgubili. Ker je še igra med go. Krausovo in gdč. Lirzerjevo odprta, bo prvenstvo damskega tekmovanja odločeno šele danes popoldne.

Ostale nogometne tekme.

Ljubljana: Primorje:Grazer Sportklub 7:2 (2:0). Brillantna igra ljubljanskega moštva, v katerem so igrali tudi brata Bertonec in Zemljč.

Sport Olimpijski dan v Mariboru

SSK Maraton zmagovalca v teku skozi mesto. V nogometnem turnirju je zmagal SK Železničar. Teniški turnir bo zaključen danes.

Kot v vseh večjih mestih naše države, tako se je tudi v Mariboru vršil včeraj olimpijski dan, čigar dohodki so namenjeni za odhod naših reprezentanc na olimpiado leta 1936 v Berlinu. V Mariboru je izvedel olimpijski dan poseben olimpijski odbor z narodnim poslancem g. Krejčijem na čelu, ki je tudi daroval za zmagovalca v nogometnem turnirju lep pokal.

Dopoldne je bil tek skozi mesto na tradicionalni progi: Koroščeva, Maistrova ulica, Zrinjskega trg, Kolodvorska, Aleksandrova cesta, Trg svobode. Startali so tekači vseh mariborskih klubov, in sicer po 4 od ISSK Maribora, SK Železničarja in Rapida, dočim je SSK Maraton postavil kompletno ekipo 8 tekačev. Za tek je vladalo izredno zanimanje, zlasti na cilju se je zbrala velika množica ljudi.

Kot se je pričakovalo, je tudi včeraj zmagal odlični Grmovšek (SSK Maraton), ki je 1800 m dolgo progo pretekel v času 5:41 minut. Drugi je bil Uratnik (SSK Maraton) v času 5:46, 3. Stiglic (Rapid), 4. Herič (Železničar), 5. Bergner (Rapid), 6. Štr (Maraton), 7. Visnovič (Rapid), 8. Seidler (Maraton), 9. Fanel (Železničar) in 10. Roškar (Rapid). Kot

moštvo se je placiralo na prvo mesto SSK Maraton. Od ostalih klubov se niti eden ni plasiral, ker niso postavili kompletno moštvo.

Popoldne je bil na igrišču ISSK Maribora

nogometni turnir,

na katerem so nastopili klubi ISSK Maribor, SK Železničar, SK Rapid in SK Svoboda. Odigrane so bile tri tekme, in sicer je trajala vsaka tekma 2 krat po 25 minut. Kot prvi par sta nastopila

SK Svoboda:ISSK Maribor 1:0 (1:0).

Tekma se je končala s presenečenjem! Ambiciozni enajstoričniki SK Svobode je uspelo premagati prvaka LNP. ISSK Maribor je nastopil večinoma z rezervisti in je prvi polčas igral z 9, v drugem polčasu pa z 10 igralci. Igra je bila nezanimiva in je nudila zelo skromen nogomet. Sodil je g. Nemeč.

Nato sta nastopila

SK Železničar:SK Rapid 2:2 (1:1).

Ta tekma se je odigrala ob silnem vetru. Oba nasprotnika sta predvajala razmeroma dobro igro. Rezultat odgovarja poteku igre. Sodil je g. Mohorko. Ker je tekma ostala neodločena, se je žrebalo in je žreb odločil za SK Železničarja, ki je s Svobodo prišel v finale.

M. S.

Osem študij

Kraljica Ivana iz Kastilije se je poročila leta 1496. s habsburškim princem Filipom Lepim. Kmalu po svoji poroki je pričela kazati vidne znake melanholije. Zdravniki so ji svetovali, naj se skuša raztrestiti, češ, da bo to najbolje za njeno zdravje. Slušala jih je. Pričela se je baviti s slikarstvom. V slikanju je nepričakovano hitro napredovala.

Njen zakon je bil zelo nesrečen. Častilakomni Filip se je hotel poslužiti še kraljičine nedolžne zabave, da bi izvedel svoj peklenski načrt.

Ivana je bila hči Ferdinanda in Izabele. Imela je naslov »Veličanstvo«. Njen mož se je moral zadovoljiti z naslovom »Visočanstvo«. Do prestola ni imel nikakršne oficijelne pravice. Vendarle je bila njegova edina želja, da bi ukazoval in vladal.

Neki dan je pregledoval album svoje žene. Album je bil poln: raznih osnutkov, ki jih je kraljica skicirala. Filip je bil posebno pozoren na obraz nekega moškega, ki je bil slikan v raznih položajih: kakor vojak, kot dvorjan, kot mornar itd.

Vladar si je mislil, da je pač ta osebnost, ki se je sam ni spominjal, za kraljico morala biti zelo važna. Ukazal je boizvedovati, koga predstavljajo slike.

Kmalu je izvedel, da je todon Jayme d'Avilo, vitez prav tako čistega značaja kakor dober politik. Tudi je užival ugled zaradi svojega velikega premoženja. Vitez je pripadal zvestim vodnikom stranke, ki je pošteno branila podedovane pravice svoje kraljice proti Filipovim stremljenjem. Kraljica je poštenjaka nagradila s svojim prijateljstvom.

Brezsrčni Filip se je sklenil na mah rešiti svojega nasprotnika in melanholične kraljice.

Tedaj je živel v Kastiliji slikar Houis de Lucero. Znan je bil zlasti kot hiter risar. Vsakega je portretiral v nekaj minutah. Zato so ga tudi imenovali »Fapresto«, kar bi se reklo po naše, »Urno naredi«. Ta priimek mu je ostal do smrti.

Nekaj dni kesneje je Filip pozval slikarja k sebi. Nagovoril ga je:

»Mojster! Pokazal ti bom živ model. Ti mi moraš hitro narisati več slik! Dve uri boš imel časa, da si boš mogel glavo one osebnosti temeljito ogledati. Med tem časom se bo njena fiziognomija večkrat popolnoma izpremenila. Ti moraš študirati posamezne situacije! Kaj meniš, kolikokrat boš mogel ta obraz narisati v teku dveh ur?«

»Kolikokrat si želi vaše veličanstvo!« je odvrnil slikar.

»Ne laskaj se mi! Prvič nisem veličanstvo in drugič ne more umetniku nihče

ukazovati! Če pa moreš v dveh urah narisati kakih deset slik, boš dobil za vsako sliko 1000 realov.«

»Če dobim za vsako 2000 realov, vam preskrbim v tem času 15 slik.«

»Dobro, dobiš jih! Ali te ne bo zbegalo, če se bo izraz obraza, ki ga boš slikal, včasih tako izpremenil, da bodo postale njegove poteze popolnoma drugačne?«

»Niti najmanj! To je vendar pravi užitek umetnika.«

»Prav! Zdaj pojdi v inkvizicijsko dvorano, odkoder te bodo odpeljali na določeni prostor! Tam boš dobil tudi slikarske potrebščine.«

Uro nato je dobil slikar risalno orodje. Moral je sestri v zagrnjeno nosilnico. Dolgo časa so ga nosili po raznih hodnikih, dokler ni prišel na neki dvor. Moral je izstopiti in stopiti v bližnjo dvorano.

Najprej si je ogledal prostor, kamor je vstopil. To je bila nizka, široko obokana dvorana, katere stene so bile opete z rdečim suknom. Na stebrih in stenah so viseli močni železni obroči, v katere so bile pritrjene verige in vrvi, umazane od posušenih krvavih sledov. V kotih so ležale železne klešče, žebli in vijaki v največjem neredu. Samotna oljnata svetilka je razsvetljevala mračni prostor.

Bila je mučilnica.

V ozadiju te strašne sobane je stala

dolga, črna pregrnjena miza. Za njo je sedelo pet mož v črnih talarjih. Bili so sodniki. Blizu zidu je stala druga, manjša mizica. Pri nji je slikar opazil dva moža. Eden je bil maskiran. Drugi je kazal odprt vizir kakor sodniki. Ta je bil zapisnikar.

Maskirana postava je namignila slikarju, naj sede poleg nje.

Nihče ni izpregovoril. Na znak, ki ga je dal prvi sodnik, sta stopila v dvorano dva služabnika. Dvignila sta črno suknjo, ki je bilo pogrnjeno po tleh. Pokazala se je moška glava, ki jo je slikar urno upodobil na papirju. To je bil krasen obraz z jezimi očmi, drznim čelom in izrazom trpkega prezira na ustih. Res glava, ki bi jo bil moral ovekovečiti sam Michelangelo.

V Španiji, ki je tedaj prednjačila po izumih različnih muk vsem drugim državam, so izumili napravo, s katero so izsilili vsaki žrtvi njeno skrivnost.

Ta naprava se je imenovala caldaria. Obstojala je iz cilindrske jeklene posode, ki je držala 4 hl. Napolnili so jo z oljem. Žrtev so postavili vanjo, tako da je samo glava gledala iz posode. To glavo so potem vtekli skozi nalašč zato napravljeno luknjo v tleh, medtem ko je stal cilindar s telesom pod zemljo. Pod posodo je gorel ogenj, ki so ga bolj ali manj netili, dokler ni žrtev vsega priznala ali umrla. (Se bo nadaljevalo.)

Maribor

33

OCEANOPOLIS

Roman o skrivnosti človeške prošlosti

Tedaj je Intela uvidela, da ji lahko že naslednji trenutek za vselej odtuji človeka, ki ga je ljubila res iskreno in ne-sebično z vsem žarom svoje mlade in čiste duše.

Treba se je bilo odločiti za zadnji poizkus. Naglo je pritisnila za vzvod nekega aparata, ki je z brezžičnim tokom otrpnil Doljana, da je sredi besede umolknil in se ni več mogel geniti. V zrcalu je opazila tedaj Morajino preplašenost in strah. Uvidela je, da Moraja ne ve vzroka nagle Doljanove spremembe in je zato skoraj zavriskala od zmagovitega veselja. V naslednjem trenutku pa je tudi že ujela Morajino sporočilo Astisu.

S svojim aparatom bi bila tedaj lahko takoj znova obudila svojega ljubljence, vendar tega ni hotela storiti. Bala se je, da bi se Moraja vrnila in dosegla tisto, kar je hotela poprej. Zaradi tega je čakala, da sta v Semisov park prihitela Astis in zdravnik Hačis. Čim sta bila v bližini klopi, je naglo pritisnila za drugi vzvod svojega aparata. Nevidni kovi, ki so otrpneli Doljana, so prenehali delovati in s tem je bilo tudi nenadoma konec njegove slabosti. Ko sta Astis in Hačis stopila predenj, se je že sam dvignil in ju z nasmeškom pozdravil.

»Kaj se je zgodilo?« je vzkliknil Astis

ves preplašen in zasopel.

»Nič, čisto nič...« je odvrnil Doljan, ki se sam niti zavedal ni vsega tistega, kar se je bilo pravkar dogodilo z njim.

»Kako nič?« je vprašal začudeno Astis. »Nekdo mi je sporočil, da vam je slabo in rabite ružne zdravniške pomoči.«

Doljan ga je začudeno gledal in se zamislil. Kakor iz doživljajev v sanjah je medlo razbral sliko prejšnjih dogodkov. Zavedel se je svoje čudne poti v neznan park, prihoda Moraje, njenih besed, svoje nemoči in naposled popolne odrevenelosti...

Vse to je sedaj jasno videl pred seboj, toda čutil je, da bi storil veliko napako, če bi govoril resnico. Zato je dejal Astisu in zdravniku, da mu je bilo le slabo in ne ve, kdo ju je poklical. Polagoma je pričel slutiti, da se predejo okoli njega skrivnosti, ki najbrže tudi Astisu niso znane. Govoriti je hotel z njim bolj na varnem in le med štirimi očmi, zato ga je prosil, naj bi ga odpeljal k sebi domov.

Promet je bil v Oceanopolisu urejen po posebnih podzemeljskih rovih. Treba je bilo le stopiti do najbližjega postajališča, vstopiti v celico, pritisniti na gumb in spustiti se v rov. Vozilo se je samo pomikalo dalje s silno brzino in privedlo

človeka tja, kamor je hotel. Treba mu je bilo le obračati krmilo po načrtu, ki je bil izvešen nad sedežem vodnika.

Zdravnik Hačis se je peljal z Doljanom in Astisom do bližnjega trga pred svetiščem, nato ju je pa zapustil in krenil na drugo stran.

XIX.

Ko sta bila Astis in Doljan doma, se je Doljan obrnil k svojemu prijatelju in mu dejal:

»Govoril bi rad z vami o nečem, toda popolnoma na varnem.«

»Saj sva tu vendar dovolj varna,« je menil Astis.

»Ne, nisva,« je rekel Doljan. »Spoznal sem, da imajo pri vas naprave, s katerimi lahko vplivajo na človeka naj bo kjerkoli, pa tudi priprave, da lahko prisluškujejo vsakemu pogovoru in vidijo vse, karkoli hočejo.«

»Take priprave imamo zares,« je rekel Astis, »toda uporabiti se morejo samo takrat, če je sprejemnemu aparatu na razpolago tudi oddajni. Brez posebne priprave morejo delovati samo otrpnjevalni žarki, kakršnih smo se poslužili tudi takrat, ko ste se spuščali v podmorsko globino k našemu mestu.«

»Motite se, dragi prijatelj,« je dejal Doljan. »Po vsem tem, kar sem doživel včeraj in danes, sem čisto drugačnega mnenja.«

»Potem ne vem, kje naj bi bila popolnoma varna,« je vzkliknil Astis. »Sicer pa, dragi doktor, saj govoriva v jeziku, ki ga v Oceanopolisu razen naju nihče

ne pozna. Lahko prisluškujejo najinemu pogovoru kakorkoli hočejo, razumeli ga itak ne bodo. Govorite brez skrbi!«

»Tega se niti domislil nisem,« je veselo vzkliknil Doljan. »Ne razumejo naju, zato moreva govoriti kakor hočeva. Poslušajte me torej. Ko sem bil sinoči v zabavišču osrednjega gledališča in je vstopila v dvorano Moraja s svojim očetom, se je zgodilo z menoj nekaj nenavadnega. Omamila me je z umetnimi sredstvi, da sem videl le njo. Prav tako sem moral misliti le nanjo vso noč v sanjah. Ko sem se prebudil, me je neznosno bolela glava; neka podzavestna sila me je gnala po neznanih ulicah v neznan park. Ko sem v najbolj skritem kotičku sedel na klopi, se mi je nenadoma približala Moraja, mi razkrila svojo ljubezen in zahtevala, da jo ljubim. Hotel sem ji kljubovati, toda moje moči so nenadoma opešale. Omamila mi je voljo, da sem ji hotel že reči, da jo ljubim. Besede pa nisem mogel zgovoriti do konca. Neka protisila, močnejša od njene, me je otrpnila. Bil sem do vašega prihoda docela nezavesten. Te mi je pač zadosten dokaz, da sta se bili zame dve volji in je zmagala naposled ona, ki je bila močnejša od Morajine.«

»To je zares nenavadno,« je menil Astis in se zamislil. »Kdo in kako je to storil?«

»Prva je bila Moraja, kdo je bil drugi, tega ne vem,« je pripomnil Doljan.

»Ugeniti ni težko.«

»Zakaj?«

Televizija sedaj in v bodočnosti

KOLIKO SMO ŽE NAPRAVILI IN KOLIKO ŠE MORAMO.

Moderna prometna sredstva, s pomočjo katerih se dandanes pošta in blago z neverjetno hitrostjo in točnostjo prenaša po zemlji in pod zemljo, po vodi in po zraku, so se razvila skoraj do idealne popolnosti. Ti izumi moderne in najmodernejše tehnike zaslužijo občudovanje, toda ta tehniko postane na mah fantastična, kakor hitro se govori o prenosu slike in zvoka na daljavo.

Telefon in radio sta že prešla v vsakdanjo uporabo, a tudi fotografije, ki se za uredništva in policijo prenašajo po električni poti, ne vzbujajo dandanes več občudovanja. Tolikanj bolj pa se najširši krogi zanimajo za mogočnost telegrafičnega gledanja in poslušanja dogodkov, ki se odigravajo v večji daljavi. Tu pa je treba najprej napraviti mejo med tistim, kar je že izumljeno ali pa bo v najkrajšem času gotovo odkrito in med tistim, kar bo vsaj nekaj časa še ostalo produkt nekaterih bujnih domišljij.

Gledanje na daljavo ali, da natančneje povemo, električno in telegrafično gledanje na daljavo, se naslanja na ista načela, na katerih je zasnovano telegrafično prenašanje fotografij na daljavo. Vsaka slika se mora razčleniti na veliko

število majhnih delov, tako imenovanih elementov, in vsak element se potem prenese s pomočjo posebnega brzozavnega signala. Vsak brzozavni element se na sprejemni postaji vnovič pretvori v element slike, iz teh prejetih elementov pa se potem zloži slika. Pri prenosu slik s pomočjo navadne fotografije se slika, ki je sestavljena iz 500.000 elementov, s pomočjo posebnega aparata v nekaj minutah avtomatično razčleni na določeno število elementov in ti elementi se prenašajo in sprejemajo v obliki, ki popolnoma zadovoljuje potrebe uredništev in tehnične policije. Pri gledanju na daljavo pa je ta težava, ker bi morala biti vsaka slika v eni petnajstinski sekunde prenešana in postati vidna. Potemtakem je glavna naloga telegrafičnega ali radiografskega gledanja na daljavo ta, da se število signalov, ki se lahko prenese v eni sekundi kolikor mogoče zviša. Slika, ki je sestavljena iz 500.000 elementov, bi se mogla videti na daljavo, ko bi se dali napraviti aparati, ki bi v eni sekundi mogli prenesti do sprejemne postaje 7 do 10 milijonov signalov. Za zdaj se da z najboljšimi aparati prenesti v eni sekundi 15 do 30 tisoč signalov, z dru-

go besedo, na daljavo bi se mogle gledati samo tiste slike, ki obstojijo iz 1000 do 2000 elementov. Te slike bi bile zelo primitivne in tako nerazločne, da bi se ne moglo jasno videti niti konture, nikakor pa detajli fotografije. Risbe in fotografije se dajo tudi z aparati, ki so dandanašnji v rabi, prenašati tako, da zadostuje za potrebe znanosti, ali ker so ti prenosi zelo komplicirani in zaradi tega nenavadno dragi, se ti poizkusi primitivnega gledanja na daljavo danes še ne izkoriščajo na praktičen način.

Tehnika nas s svojimi izumi vsak dan vnovič sili, da smo optimisti. Podoba je, da ni več daleč čas, ko bodo slučajno ali pa po napornih preiskavah in poizkusih izumljeni aparati, s katerim bomo mogli sedeti prijetno v fotelju svojega stanovanja, gledati pred seboj opero, ki jo bo radio pariških in londonskih postaj prenašal iz opere. Prav tako homo tudi lahko »pristostvovali« različnim važnim sportnim tekmam, slavnostim, sejnam in drugim važnim dogodkom, ki so jih emisijske radijske postaje prenašale doslej samo na fonetični način. A brz ko bodo izumljeni ti rovi aparati — in to utegne biti že v bližnji bodočnosti, ker tukaj ni tehničnih nemogočnosti — se prične nova doba radijskega gledanja in poslušanja na daljavo.

Dokler se to ne zgodi, smo lahko zadovoljni s tem, kar nam je tehnika do danes dala. Če rečemo, da se zadovoljujemo z izumi sodobne tehnike, ne smemo trditi, da smo skromni, ker nam je tehnika v resnici veliko dala, več ko so pričakovali naši dedje in očetje.

SIRITE »VEČERNIK«!

Smrt preprečila železniško katastrofo.

Blizu Olomouca na Češkoslovaškem je v izvrševanju svoje odgovorne službe nenadoma umrl 40-letni železniški kretnik Avgust Gorgela, ki je prav s svojo nenadno smrtjo preprečil veliko železniško katastrofo. Kretniku je med službo pri vohodu na postajo nenadoma postalo slabo in se je zgrudil na bližnjo kretnico, katero je pri tem nevede obrnil. In to je bila sreča za mnoga druga življenja. Kretnica je bila prvotno, kar je ugotovila šele pozneje preiskava, postavljena napačno in bi se bil v primeru, da ni nesrečni kretnik s svojim padcem premaknil kretnice, brzovlak zaletel nekaj minut nato na odprti progi z vso brzino v neki tovrni vlak, ki je vozil po istem tiru v nasprotni smeri. Zaenkrat preiskava še ni mogla ugotoviti, ali je bila kretnica pomotoma napačno postavljena ali pa je zločinska roka pripravljala atentat na brzovlak. Obdukcija Gorgelinega trupla je pokazala, da je kretnika zadela kap.

Grozna smrt učiteljice v šoli.

V nekem essenskem predmestju je prišel med šolskim poukom v neki razred tamkajšnje ljudske šole 21-letni čevljarški pomočnik Ronig, ki je bil nedavno odpuščen iz norišnice. V trenutku, ko je stopil v učilnico, je potegnil iz žepa velik nož in planil z njim proti učiteljici. Zaboljela je večkrat v prsa in v glavo s tako silo, da je obležala na mestu mrtva. Otroci so z grozo in brez besede gledali strašni prizor ter niso vedeli, kako naj bi pomagali svoji učiteljici. Norc je po storjenem zločinu pobegnil iz šole, vendar ga je policija kmalu prijela in ponovno internirala v norišnico.

Mali oglasi

Razno

RADI OPUSTITVE TRGOVINE
oblastveno dovoljena razprodaja. L. Ornik, Koroška cesta 9. Izrabite to izredno prilžnost! 2307

Prodaj

PRODAM
dobro ohranjen »Breg«-voz, lahek, za šest oseb, tudi pripraven za mesarja. Na ogled v Bolfenkovi ulici 12, Studenci. 2626

GRAMOFON.
nov, ceneno prodam. Kramžar Franc, Smartno, Slovenjgradec. 2506

HIŠO Z VRTOM
na Pobrežju za Din 40.000.— proti mesečnemu odplačevanju proda: Jugoslovanska hranišnica in posojilnica Maribor. Kralla Petra trg 6. 2586

MOŠKO IN ŽENSKO KOLO
je na prodaj. Betnavska cesta št. 1. 2610

Sobo odda

PRAZNO SOBO
s posebnim vvhodom, oddam takoj. Trg svobode št. 2. 2628

OPREMLJENO SOBO
v novi hiši oddam gospodu ali gospodini. Poljska cesta, pri Rapidovem igrišču. 2627

Naša nadvse ljubljena hčerka edinka

Miroslava

nas je včeraj ob 20. uri za vedno zapustila in se preselila med nebeške kralce.

Pogreb ljubljence bo v torek, 18. t. m. ob 15. uri (3.) iz mrtvašnice na Pobrežju.

Maribor, dne 17. julija 1933.

Žalujoči stariši:

2629 Karl in Angela Trafenik.

Zahvala

Za prisrčne izraze sočutja ob bridki izgubi našega nepozabnega očeta, gospoda

Ivana Reibenschuh

posestnika

izrekamo vsem, ki so počastili njegov spomin s številnim spremstvom na zadnji poti, najprisrčnejšo zahvalo. Posebno zahvalo izrekamo preč. duhovščini, g. katehetu Cafuti za tolažljiv nagrobni govor, pevskemu društvu »Zarja« in »Pevskemu društvu pekov«. Sokolu Maribor II, Rdečemu križu na Pobrežju in udeležencem iz Avstrije. 2631

Žalujoči ostali.